Matkakertomus

Jari Pokka
LL, erikoislääkäri
Anestesiologia ja tehohoito, Tampereen yliopisto
Tays, Anestesiatoiminta
jari.pokka@pirha.fi

Varautumista ja valmistautumista – opioidikriisistä tekoälyapureihin

ASA, the ANESTHESIOLOGY annual meeting

Ajankohta
18.–22.10.2024

Paikka
Philadelphia, Yhdysvallat

▶ Amerikan anestesiologiyhdistyksen (ASA) vuosittainen kongressi lienee alamme suurimpia anestesiologian yleiskongresseja. Tämänkertainenkin viisipäiväinen kongressi oli kaikin puolin massiivinen, sisältäen luentoja, paneelikeskusteluja, puolesta ja vastaan -väittelyitä ja maksullisia työpajoja. Osa luennoista nauhoitettiin ja jaettiin myöhemmin katsottavaksi kurssin virtuaalialustalle, jossa oli myös useita tunteja etukäteisluentoja. Massiiviselta esittelyalueelta löytyi kaikki mahdolliset anestesiatyövälineet, naloksonin jakelupiste, kahvitarjoilu ja ”rentoutuskoirien” paijausalue kongressistressin lievitystä varten. Esitysten sisältö pysyi pääosin melko yleisellä tasolla, ja vaikeita potilastapauksia käsiteltäessä usein muistuttiin kriteereistä, joiden perusteella haastavat potilaat tulisi lähettää suurempiin erikoistuneisiin yksiköihin.

Opioidit USA:ssa

Avausluennolla johdateltiin ajatuksia kipupotilaista haastaviin päihdepotilai-

Philadelphia Love Park. Kuva Jari Pokka, 2024.

siin haastattelemalla toimittaja ja tietokirjailija Sam Quinonesia Amerikan opioidikriisin historiasta ja vaiheista. Sam on tullut tunnetuksi aihetta käsittelevistä romaaneistaan ”Dreamland” (2015) ja ”The least of us” (2021). Quinonesin mukaan opioidikriisiin johti lääkärien muuttunut suhtautuminen opioideihin; lääkärit alkoivat kirjoittaa niitä kaikenlaisiin kipuihin. Pitkävaikutteisia opioidivalmisteita markkinoitiin pitkään riippumattomuutta aiheuttamattomina, ja kaikenlaiseen kipuun alettiin suhtautua pillerillä täysin parannettavissa olevana sairautena. Samaan aikaan Meksikossa tuotettu halpa heroiini vyöryi markkinoille, ja rahavaikeuksiin joutuneet addiktoituneet reseptiasiakkaat siirtyivät sen käyttäjiksi. Käytiin läpi, kuinka nykyisin huumausaineiden tuotanto on muuttunut teolliseksi: rikollisjärjestö ostaa kemikaalit, kuljettaa ne omilla kuljetusvälineillään omiin laboratorioihinsa ja valmistaa kemiallisesti puhdasta lopputuotetta. Tilanteen korjaamiseksi peräänkuulutettiin moniammatillista kuntoutusta, tiiviimpiä paikallisia yhteisöjä sekä lääkärien suurempaa osallistumista aiheesta käytävään keskusteluun, lainsäädäntöön ja koulutukseen. Päihdepotilaan esikäyntiarviossa korostettiin yhteistyössä potilaan kanssa tehtävää suunnitelmaa kivunhoidon toteutuksesta. Leikkauskipu hoidetaan multimodaalisesti tavoitellen paluuta mahdollisimman nopeasti toimenpidettä edeltäviin lääkeannoksiin.

Presidentin ajatuksia pandemiasta ja kriisijohtamisesta

Useissa puheenvuoroissa kehuttiin erikoisalamme ahkeruutta ja yhteistyökykyä komplekseissa ympäristöissä. Toimimme eräänlaisena ”liimana” eri erikoisalojen välillä. Lisäksi rohkaistiin vaikuttamaan päätöksentekoon järjestöissä ja hallinnossa. ASAn edellinen presidentti Mary Dale Peterson oli COVID-19 pandemiaa käsittelevässä kunnialuennossaan pettynyt siihen, ettei Yhdysvalloissa ollut kansallista toimintasuunnitelmaa pandemian iskiessä. Jos suunnitelmia oli joskus laadittu, ne olivat vallanvaihdosten myötä lakkautettu tai arkistoitu tavoittamattomiin. Liittovaltiolla ei ollut myöskään osaamista monien pandemian hoitoon vaadittavien resurssien laatimiseen ja turvaamiseen. Esimerkiksi Amerikan ja koko maailman epidemiatilannetta seurattiin lopulta John Hopkinsissa tuotetun ohjelman avulla. Pandemian johtaminen noudatteli kriisijohtamisen periaatteita: estä, lievennä, valmistaudu, toimi ja palaudu. Kriisissä korostui toiminnan edellytysten turvaaminen, kuten informaation jakaminen, yhteistyö, tilannetietoisuus ja hoitohenkilökunnan jaksamisesta huolehtiminen. Tästä esimerkkinä toimi se, että koulujen sulkeuduttua isoimpiin sairaaloihin perustettiin lastenhoitopaikkoja, joihin henkilökunta sai tuoda lapsiaan työpäivänsä ajaksi.

Haasteet lääkkeiden saatavuudessa

Lääkkeiden saatavuusongelmat olivat myös ajankohtaisesti pinnalla. Hurrikaani Helene tuhosi lokakuun alussa Pohjois-Carolinassa 1,5 miljoonaa pussia i.v.-nesteitä päivässä tuottavan tehtaan aiheuttaen merkittävän kansallisen häiriön lääkenesteiden saatavuudessa. Saatavuusongelmat koskivat pitkään käytössä olleita valmisteita, joiden myyntikatteet ovat huonoja. Volyymit olivat suuria, minkä vuoksi hankinnat piti kilpailuttaa ja keskittää. Tämän jälkeen mikä tahansa häiriö hankintaketjussa saattoi aiheuttaa hankalasti korvattavan häiriön tuotteen saatavuudessa. Ongelma oli tunnistettu ja se noudatti markkinatalouden perusperiaatteita. Toimijan oli mahdollista lähinnä kasvattaa resilienssiä joko ylläpitämällä isompaa lääkevarastoa tai hajauttamalla hankintoja kannattavuuden kustannuksella.

Ulkokenttäanestesiat lisääntyvät

Luennoilla tuotiin esiin, kuinka ulkokenttäanestesioiden määrä kasvaa, tehtävät toimenpiteet monimutkaistuvat ja tämän myötä komplikaatiot ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana

Pennsylvania Convention Centerin pääsali rekisteröitymisaamuna. Kuva Jari Pokka, 2024.

olleet kasvussa. Hoidettavat potilaat ovat vanhempia, sairaampia ja lihavampia, ja anestesiaa annetaan yhä useammin tiloissa, jotka on suunniteltu johonkin muuhun tarkoitukseen kuin anestesiatoimintaan. Kuolleisuus liittyy yleensä ilmatien menettämiseen. Happeutumisen varmistamiseksi riskipotilailla suositeltiin suurivirtaus- tai nasaali-CPAP-laitteiden, ja intubaatiotilanteessa videolaryngoskoopin käyttöä. Käsiteltiin myös sitä, kuinka GLP-1-reseptoriagonistit hidastavat vatsan tyhjenemistä ja lisäävät aspiraatioriskiä, mutta lääkkeen tauotus tulisi kuitenkin arvioida potilas- ja toimenpidekohtaisesti.

Tekoälyä järjestelmissä, laitteissa ja tutkimuksessa

Lisäksi käsiteltiin tekoälyä ja sitä, kuinka sen käyttö lisääntyy kaikkialla: tutkimuksissa, hoitokertomuksissa sekä kaikissa käyttämissämme työvälineissä. Messualueella uusimmat ultraäänilaitteet osasivat jo tunnistaa ja osoittaa värillä hermopunosten sijainnin ylä- ja alaraajapleksusten reaaliaikaisessa ultraäänenäkymässä. Kasvavan informaatiomäärän käsittelyn ennustettiin helpottuvan. Käyttäjän osalta oleellista olisi jatkossa ymmärtää, miten hänelle tuotettu informaatio saadaan aikaan ja mitä rajoitteita tähän liittyy. Tutkimuksen osalta teksteissä tulisi kertoa, mihin ja miten tekoälyä on käytetty, mutta viime kädessä tutkija on tietysti aina vastuussa lopullisesta tekstistä sisältöineen. ■